

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Син растеж: възможности за устойчив растеж в морските дейности и корабоплаването“

COM(2012) 494 final

(2013/C 161/17)

Докладчик: г-н POLYZIGOPOULOS

На 13 септември 2012 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Син растеж: Възможности за устойчив растеж в морските дейности и корабоплаването“

COM(2012) 494 final.

Специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 27 февруари 2013 г.

На 488-ата си пленарна сесия, проведена на 20 и 21 март 2013 г. (заседание от 20 март 2013 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 100 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 2 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 ЕИСК счита, че настоящото съобщение е необходимото логично продължение на усилията за прилагане на интегрирана морска политика (ИМП) в ЕС.

1.2 ЕИСК смята, че съобщението като цяло оказва подходящ принос към интегрираната морска политика на ЕС, като се позовава на стратегията „Европа 2020“ и има за цел икономическото възстановяване на Европа, използвайки динамиката на морската икономика за създаване на работни места и укрепване на конкурентоспособността и социалното сближаване.

1.3 С оглед на това ЕИСК приветства съобщението, особено в сегашната критична ситуация на икономическа криза, която създаде една неблагоприятна икономическа обстановка в Европа и оказа отрицателно въздействие върху различни области на дейност, включително тези, свързани с морската икономика.

1.4 ЕИСК счита, че за да се осъществи амбицията на съобщението да даде нов тласък на ИМП, е необходимо последователно използване и развитие на съществуващите позитивни инициативи и дейности, в съчетание с предлаганата нова рамка, което да позволи на ЕС да се възползва от възможността да разработи напреднала, основаваща се на високи стандарти ИМП.

1.5 Тъй като счита, че за успешното реализиране на синия растеж са необходими последователност и съгласуваност, ЕИСК изтъква необходимостта да се заяви ясно, че петте приоритетни области, набелязани в проучването „Син растеж: сценарии за устойчиво развитие“ (2012 г.), не заменят, а допълват съществуващите традиционни сфери на дейност (<https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/content/2946>).

1.6 ЕИСК подчертава, че възприемането на синята икономика като непресъхващ източник на неоползотворени ресурси, както и настоящото изтъкване на синия растеж като панацея за проблемите на европейската икономика, рискуват да засилят различните видове натиск, на които са подложени бреговете и моретата на ЕС, и призовава към постоянна бдителност с оглед постигането на баланс между икономическите цели и принципите на устойчивото развитие.

1.7 ЕИСК неведнъж е разглеждал обстойно въпроса за значението на човешкия фактор в морската икономика, като е препоръчвал да се отделя необходимото внимание на социалното измерение при търсенето на баланс между икономическите, социалните и екологичните измерения на една устойчива ИМП.

1.8 ЕИСК счита, че синият растеж трябва да допринася за насърчаването на социалното приобщаване без да поражда изключване, като предоставя възможности за заетост, обучение и пълноценно участие, по-специално на местното население и населението на крайбрежните райони, включително слабо населените и отдалечените, с техните специфични характеристики и нужди.

1.9 Като припомня своите съществени коментари относно мореплавателските и морските изследвания⁽¹⁾, ЕИСК подчертава ключовото значение на научните изследвания и иновациите за осигуряването на силна конкурентна позиция на Европа, особено в нововъзникващите сектори, с акцент върху базисните и по-напредналите научни изследвания, които са ориентирани към новаторски приложения и прилагат оптимална методология, насърчаваща сътрудничеството между индустрията и академичните среди.

1.10 ЕИСК отдава особено значение на въпроса за образованието и призовава Комисията да разработи подходяща

⁽¹⁾ ОВ С 306, 16.12.2009 г., стр. 46–50.

образователна рамка за привличане на добре подготвени студенти, които да избера кариера в областта на морското дело.

1.11 Предвид факта, че утвърждаването на синия растеж е особено амбициозно и комплексно начинание от огромен мащаб, ЕИСК изтъква необходимостта от по-нататъшно специализиране в процеса на реализиране; в настоящото становище Комитетът отбелязва някои общи, но и някои по-конкретни въпроси, които се нуждаят от внимание, за да не се допусне разнотий между очакванията и реалността.

2. Въведение

2.1 Съобщението разглежда синия растеж въз основа на убеждението, че бреговете, моретата и океаните могат да допринесат за преодоляване на напреженията и проблемите, пред които е изправена Европа, както и за икономическото възстановяване.

2.2 Според Комисията синият растеж цели постигането на „интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“, като акцентира върху иновациите и отрежда приоритетно място на синята икономика в дневния ред на държавите членки, регионите, бизнеса и гражданското общество.

2.3 В съобщението се описва начинът, по който държавите членки и ЕС вече подпомагат синята икономика. Въз основа на гореспоменатото проучване по темата (вж. параграф 1.5) Комисията откроява, в рамките на всички споменати морски дейности, пет приоритетни области с потенциал за развитие, които могат да бъдат доразвити чрез целенасочени действия: i) морски и крайбрежен туризъм, и круизен туризъм, ii) синя енергия, iii) морски минерални ресурси, iv) аквакултури и v) сини биотехнологии.

2.4 Секторите/веригите на стойност на синята икономика се разделят на традиционни, напълно развити дейности (морски транспорт, морски и крайбрежен туризъм), развиващи се дейности (аквакултури и наблюдение на морските територии) и нововъзникващи дейности (възобновяема океанска енергия и сини биотехнологии).

2.5 В началото на октомври бе даден нов импулс на ИМП с приемането на Декларацията от Лимасол⁽²⁾ – политическа декларация за подкрепа и утвърждаване на ИМП, очертаваща бъдещите политически насоки за синия растеж в рамките на програмата за развитие и заетост.

2.6 Целта на синия растеж като дългосрочна стратегия е насърчаване на синергиите и взаимодействията в рамките на секторните политики и различните дейности, както и проучване на потенциалните последици за морската околна среда и биологичното разнообразие.

2.7 Целите ѝ включват също така набелязването и подпомагането на действия със значителен потенциал за дългосрочен растеж чрез стимулиране на инвестициите в научни изследвания

⁽²⁾ Декларация на министрите, отговарящи за ИМП, и Европейската комисия относно развитието на ИМП и програмата за растеж и работни места в рамките на синия растеж, приета в Никозия, Кипър, на 7 октомври 2012 г.

и иновации, и чрез насърчаване на изграждането на умения посредством образование и обучение.

2.8 След обширна консултация Комисията ще даде ход на редица дейности за разширяване на потенциала за растеж с публикуването на съобщения за крайбрежния и морския туризъм, синята енергия, сините биотехнологии и морския добив, както и на стратегически насоки за аквакултурите.

3. Общи бележки

3.1 В предходни становища⁽³⁾ ЕИСК, с някои съществени коментари, зае позиция по редица въпроси, свързани със синия растеж, и изрази одобрение за начина, по който Комисията прилага ИМП от създаването ѝ през 2007 г.⁽⁴⁾, поставяйки си за цел устойчивото развитие на морската икономика и по-доброто опазване на морската околна среда.

3.2 ЕИСК счита предложеното утвърждаване на синия растеж за комплексно и трудно начинание от огромен мащаб, което включва: а) шестте морски басейна (Балтийско, Средиземно и Северно море, североизточната част на Атлантическия океан, Арктическият океан, Черно море, както и най-отдалечените региони на Европа), със своите икономически, социални, екологични, географски, климатични и институционални специфики и нужди, б) много сектори и дейности с различна степен на развитие, значимост и специфики, в) стратегии за растеж, целящи оползотворяването на преимуществата и преодоляването на слабостите на отделните морски райони и области на дейност.

3.3 Както е известно, ЕИСК се обяви в подкрепа на между-секторното и трансграничното сътрудничество на всички действащи лица с цел повишаване на конкурентоспособността на Европа и осигуряване на по-добри условия за развитие на морската икономика.

3.4 ЕИСК изразява съгласие с действащия географски подход за син растеж, според който стратегиите за европейските морски басейни се изготвят въз основа на техните характеристики, съобразени са с различните морски икономически дейности и обхващат въпроси, свързани с партньорствата, синергиите и напреженията във и извън територията на ЕС.

3.5 ЕИСК препоръчва засилване на полусите на сътрудничество с морска ориентация (marine clusters) и насърчаване на партньорствата, способни да стимулират иновациите и да предложат нови бизнес концепции. Регионалните сдружения, които обединяват публичния, частния сектор и неправителствени организации, както и регионалните морски конвенции и целенасочените проучвания на морските басейни, могат да бъдат използвани за преодоляване на разпокъсаността на морската икономика, с помощта на трансграничното сътрудничество и европейските програми.

⁽³⁾ ОВ С 299, 4.10.2012 г., стр. 133–140; ОВ С 255, 22.9.2010 г., стр. 103–109; ОВ С 267, 1.10.2010 г., стр. 39–45; ОВ С 306, 16.12.2009 г., стр. 46–50; ОВ С 211, 19.8.2008 г., стр. 31–36; ОВ С 172, 5.7.2008 г., стр. 34–40; ОВ С 168, 20.7.2007 г., стр. 50–56; ОВ С 146, 30.6.2007 г., стр. 19–26; ОВ С 206, 29.8.2006 г., стр. 5–9; ОВ С 185, 8.8.2006 г., стр. 20–24; ОВ С 157, 28.6.2005 г., стр. 141–146.

⁽⁴⁾ COM (2007) 575 final.

3.6 Що се отнася до местните общности в крайбрежните райони, островите и най-отдалечените региони, ЕИСК препоръчва да се работи срещу прилагането на унифицирани подходи и да се насърчават адаптираните местни стратегии и сътрудничеството с местните и регионалните власти и общините, както и с местните представители на гражданското общество, за опазване на културното наследство и на традиционните форми на производство и заетост, както и за защита на природните ресурси.

3.7 Според ЕИСК трябва да се заяви по-ясно, че насърчането на синия растеж в рамките на ИМП не е изключително европейски въпрос, тъй като морските екосистеми и морските икономики излизат извън националните граници. Ефективни решения на сериозните предизвикателства могат да се намерят само посредством международно сътрудничество и координирана дейност. Това важи както за глобални предизвикателства като устойчивото използване на морските ресурси, изменението на климата, загубата на биологично разнообразие, лоялната конкуренция в корабоплаването и корабостроенето, и насърчането на достойни условия на труд в тези сектори, така и за въпроси, които спадат по-скоро към регионалното равнище, например опазването на околната среда в Средиземноморието или Балтийско море.

3.8 ЕИСК призовава Комисията да постави в центъра на международното измерение на ИМП седемте най-отдалечени региона на ЕС (испанската автономна област Канарски острови, португалските автономни области Мадейра и Азорски острови и четирите френски отвъдморски департамента Гваделупа, Френска Гвиана, Мартиника и Реюнион), като предни постове на Съюза в съответните зони⁽⁵⁾, взимайки предвид приоритетните оси за едно засилено партньорство⁽⁶⁾, и да представи регионални стратегии за синия растеж, тъй като тези региони осигуряват на ЕС най-голямата изключителна икономическа зона в света и могат да играят важна роля.

3.9 ЕИСК оценява положително факта, че съобщението отделя внимание на въпросите за заетостта, обучението и уменията, но при все това счита, че изтъкнатото по този начин социално измерение трябва да бъде включено в политиките, въведени с новата програма в областта на морските дейности и корабоплаването от 8 октомври 2012 г., с позоваване на стратегията „Европа 2020“, и че следва да се предвидят целенасочени мерки за подобряване на условията на живот, работа и обучение с участието на социалните партньори.

3.10 Тъй като липсата на умения е описана в съобщението като сериозна пречка пред синия растеж, ЕИСК счита за жизненоважно, освен осигуряването на минимална степен на обучение на морските лица⁽⁷⁾, да се развият професионални знания и опит в съответствие с потребностите на нововъзникващите сектори от нови висококачествени умения, и препоръчва специализиране и разширяване на съществуващите политики и дейности предвид факта, че образованието в областта на морското дело е насочено основно към традиционно утвърдени дейности като риболов и корабоплаване.

⁽⁵⁾ COM(2004)0343.

⁽⁶⁾ ОВ С 294, 25.11.2005 г., стр. 21–25.

⁽⁷⁾ ОВ С 43, 15.2.2012 г., стр. 69–72.

4. Икономическо измерение

4.1 В съобщението се описва икономическото измерение и се предоставят данни за заетостта в морските дейности и корабоплаването, които осигуряват работни места на 5,4 милиона души и брутна добавена стойност от около 500 милиарда евро в Европа, като се изключат военните дейности. Общо 75 % от външната търговия на ЕС и 37 % от търговията в рамките на Съюза (в тонове/километри) се извършва по море. Тази дейност е съсредоточена главно по крайбрежието на Европа. Освен това някои държави без излаз на море развиват сериозна икономическа дейност в тази сфера, например под формата на производство на морско оборудване.

4.2 Веригите на стойност на синята икономика разкриват сериозни перспективи от гледна точка на брутната добавена стойност и заетостта – до 2020 г. работните места могат да достигнат 7 милиона, а общата годишна брутна добавена стойност да нарасне до 600 млрд. евро.

4.3 Въз основа на горепосоченото (в параграф 1.5) проучване за синия растеж се разглеждат динамиката и потенциалните бъдещи насоки за всяка една от петте приоритетни области, с акцент върху иновациите и новите работни места. По-конкретно:

4.3.1 Крайбрежният и морски туризъм, който е най-големият сектор от гледна точка на брутната добавена стойност и заетостта, осигурява работа на 2,35 млн. души, т.е. 1,1 % от общия брой работни места в ЕС, като персоналът в над 90 % от предприятията наброява по-малко от 10 души. Очакваният растеж до 2020 г. е между 2 и 3 %, а само секторът на круизните кораби може да разкрие 100 000 нови работни места до 2020 г. в сравнение с 2010 г. Според Европейския съвет по круизите ветроходството се очаква да нараства с 2–3 % годишно⁽⁸⁾.

4.3.2 През 2011 г. производството на вятърна електроенергия от инсталации в морето възлизаше на 10 % от инсталираните мощности и осигуряваше пряко и косвено заетост на 35 000 души в Европа, с 2,4 млрд. евро годишни инвестиции и общ капацитет от 3,8 GW. Въз основа на националните планове за действие на държавите членки за енергията от възобновяеми източници се очаква произведената от вятър електроенергия през 2020 г. да бъде 494,6 TWh, а 133,3 TWh от нея да бъдат генерирани в морето. От гледна точка на заетостта това означава 170 000 работни места до 2020 г. и 300 000 до 2030 г. Обнадеждаващи са перспективите и в сектори в начален етап на развитие (като производството на енергия от приливи, следвано от добива на енергия от вълните), в които някои държави членки вече влагат значителни инвестиции.

4.3.3 Според оценки, предоставени от заинтересованите страни от промишлеността в рамките на проучването за синия растеж, годишният оборот на добива на морски минерални ресурси в световен план се очаква да нарасне от почти нулево равнище до 5 млрд. евро през следващото десетилетие и до 10 млрд. евро в периода до 2030 г. В световен мащаб, до 2020 г. 5 % и до 2030 г. 10 % от полезните изкопаеми като кобалт, мед и цинк биха могли да се добиват от океанското дъно. По данни на СТО (WTO PRESS/628, 7 април 2011 г.) между 2000 г. и 2010 г. е отчетено годишно увеличение от около 15 % на цените на много неенергийни суровини, главно вследствие

⁽⁸⁾ COM(2012) 494 final.

на търсенето от страна на нововъзникващите икономики. Но експлоатацията и добивът от морето на минерали, различни от пясък и чакъл, тепърва набират скорост и се извършват в плитките води.

4.3.4 През 2010 г. общото производство на аквакултури в ЕС е било по-малко от 1,3 млн. тона, на стойност близо 3,2 млрд. евро, като секторът е осигурил 80 000 работни места. Над 90 % от предприятията за производство на аквакултури в ЕС са МСП. В световен план секторът на аквакултурите отбелязва растеж от 6,6 % годишно, от 40 млн. тона през 2002 г. на 53 млн. тона през 2009 г., което го превръща в най-бързо развиващия се сектор за производство на храни от животни (ФАО 2010 г., „*The State of World Fisheries and Aquaculture*“ („Състоянието на световното рибно стопанство и аквакултурите“). Въпреки че в световен мащаб търсенето нараства, европейското производство е в застой и търсенето на риба в ЕС се удовлетворява от внос, който възлиза на 60–65 % от общото снабдяване. За да се подпомогне развитието на сектора на аквакултурите, ЕИСК призовава Комисията да преразгледа политиката за финансирането на сектора, което в периода 2014–2020 г. ще премине от субсидии към преки плащания.

4.3.5 Нововъзникващият сектор на сините биотехнологии в Европа е с ниски равнища на заетост, а брунтната му добавена стойност възлиза на 0,8 млрд. евро. В краткосрочен план той може да се развие в малък пазар за висококачествени продукти в сферата на здравеопазването, козметиката и промишлените биоматериали. До 2020 г. секторът може да прерасне в среден пазар, като се разшири към производството на метаболити и първични съединения (липиди, захари, полимери, белтъчини) за хранителната, фуражната и химическата промишленост. В дългосрочен план и ако бъде постигнат значителен технологичен напредък, секторът на биотехнологиите би могъл да се превърне в мащабен доставчик на специализирани продукти с висока добавена стойност.

4.4 ЕИСК отбелязва, че икономическите перспективи на петте водещи сектора зависят от множество предпоставки, а потенциалът за развитие се определя от сложни технологични, екологични, научноизследователски, инвестиционни, конкурентни и институционални предизвикателства, които често са свързани с международното измерение на ИМП, или зависи от международните икономически и други процеси (напр. възможността за издаване на лицензи за добив в международни води или колебанията в цената на петрола).

4.5 Скоростта на реализация на синия растеж в голяма степен се определя от дългосрочния сценарий, който ще бъде създаден за него. Един сценарий за устойчив и стабилен растеж ще предложи по-качествена подкрепа, докато едно крехко икономическо възстановяване, съчетано с ограничителните международни обстоятелства, би възпрепятствало развитието.

4.6 ЕИСК обаче отбелязва, че в съобщението изглежда не се обръща достатъчно внимание на общите и конкретните последици от настоящата икономическа криза, които затрудняват усилията за справяне с краткосрочните и дългосрочните предизвикателства на европейско и световно равнище.

4.7 Конкурентоспособността на европейските предприятия на рисковите по своя характер нови пазари зависи от това дали те имат достъп до достатъчно финансиране посредством подходяща рамка за привличане на инвестиции при прозрачни условия.

Достъпът до фондове за рисков капитал е от първостепенно значение за МСП; трябва да се обърне внимание и на микро-предприятията, които биха могли да се превърнат в основен фактор за синия растеж.

4.8 ЕИСК обръща внимание на особеното значение на морската икономика за държавите членки с изключителни икономически зони и необходимостта от развитие на морските икономически клъстери и повишаване на техния принос за растежа и заетостта.

4.9 И последно, ЕИСК счита, че за да не се допусне разнობой между очакванията и реалността, настоящата трудна ситуация и преобладаващо мрачните прогнози за европейската и световната икономика следва да бъдат взети под сериозно внимание при разработването на прагматичен подход, включващ по-нататъшно специализиране на синия растеж.

5. Управление и регулаторна рамка

5.1 Съобщението се позовава на съществуващите политики и на стратегическите инвестиции на държавите членки и ЕС в областта на синята икономика. ЕИСК обаче счита, че тези инициативи и действия на държавите членки не са в съзвучие с амбициозните цели на синия растеж и все още не образуват критичната маса, необходима за неговото утвърждаване.

5.2 ЕИСК смята, че ефективните структури за управление са предпоставка за изграждането на необходимата критична маса, която ще превърне синия растеж в двигател на заетостта и предприемачеството в период на криза.

5.3 Отбелязва се, че наличието на функциониращи структури на управление е предпоставка за справянето с регулаторните пречки и административните ограничения, които бяха констатирани и в процеса на консултация.

5.4 Тъй като възникват нови начини за оползотворяване на морето, е важно държавите членки да създадат стабилни системи за регулиране и планиране, които да насърчават дългосрочните инвестиции, съгласуването на трансграничните дейности и взаимодействието между партньорските организации с акцент върху иновациите.

5.5 В нововъзникващи области като морските биотехнологии, ЕС не води последователна политика, каквато следва да се изготви своевременно, тъй като полагащите в Европа усилия са фрагментирани, основават се по-скоро на национални, отколкото на общи европейски приоритети и създават недостатъци от гледна точка на конкуренцията.

5.6 С оглед на това ЕИСК счита, че е жизненоважно да се премахнат своевременно регулаторните „бели петна“ и пречки, дължащи се на сложната и нестабилна правна рамка. Такива например са регулаторната несигурност за периода след 2020 г. (офшорната вятърна енергия) или „белите петна“ в регулаторния режим на ЕС за някои дейности (експлоатацията на ресурсите на морското дъно, офшорните аквакултури и офшорната вятърна енергия).

5.7 По-специално се подчертава необходимостта от полагане на последователни усилия за решаване на сериозни проблеми като липсата на интегрирано морско планиране, особено по отношение на аквакултурите и офшорната вятърна енергия, сложните процедури за получаване на разрешение/одобрение (за производството на офшорна вятърна енергия и за използването на сини биотехнологии), пречките пред създаването/финансирането на експериментални ферми, както и съществуващото напрежение, напр. между морския транспорт и експлоатацията на океанските съоръжения за възобновяема енергия (производство на енергия от приливи, преобразуване на океанската топлинна енергия и добив на енергия от морските вълни).

6. Екологично измерение

6.1 ЕИСК призовава Рамковата директива за морска стратегия⁽⁹⁾ да бъде призната като основа за бъдещо устойчиво развитие, тъй като е екологичният стълб на ИМП и предлага последователна политика на постоянна защита, опазване и предотвратяване на влошаването на състоянието на морската околна среда.

6.2 Комитетът счита за уместно в Декларацията от Лимасол и в бъдещите политически документи да бъде включена целта за постигане/поддържане на добро екологично състояние на морските води на ЕС до 2020 г., както и предпазвателният принцип (*precautionary principle*), като градивни елементи на ИМП и синия растеж.

6.3 Устойчивите морски дейности, способни да осигурят заетост, изискват дългосрочен последователен подход, който да установи баланс между икономическия растеж и екологичните предизвикателства. Такъв подход се нуждае от адекватна подкрепа по линия на местните, националните, международните и европейските политики, въз основа на принципите на устойчивото развитие.

6.4 ЕИСК отбелязва, че макар и значителни, морските ресурси не са неизчерпаеми, и обръща внимание на факта, че ако бъдат досадни отново сериозни грешки като свръхексплоатация на ресурсите и пресажряване, с каквито се отличаваха предишни инициативи за развитие, това рискува да подкопае устойчивостта на синия растеж и да окаже натиск върху околната среда.

6.5 Въпреки че в съобщението се отчитат екологичните предизвикателства, то сякаш пренебрегва факта, че през последните десетилетия състоянието на европейските морета и океани се е влошило от замърсяването на почвите, морските води и въздуха, повишаването на киселинността на океанските води, прекомерния улов, разрушителните риболовни практики и изменението на климата. Според неотдавнашни проучвания за ограниченията пред синия растеж (*Limits to Blue Growth*, 2012 г., http://www.seas-at-risk.org/news_n2.php?page=539) в Балтийско море, Черно море, Средиземно море, североизточната част на Атлантическия океан и Арктическият океан се наблюдава влошаване на състоянието на морските и крайбрежните екосистеми и на биологичното разнообразие. Наскоро проведено новаторско изследване на Стокхолмския институт за околната среда (SEI) дава количествен израз на високата цена на замърсяването на морската околна среда в дългосрочен план – която често се пренебрегва при разработването на политиките –

в случай че не бъдат предприети мерки за намаляване на емисиите на парникови газове (<http://www.sei-international.org/publications?pid=2064>).

6.6 Сред морските икономически дейности, които създават висок риск за устойчивостта, са офшорните инсталации за добив на нефт и природен газ, аквакултурите, крайбрежният туризъм и круизните кораби, улавянето и съхранението на въглероден диоксид, крайбрежният морски транспорт и добивът на изкопаеми горива от морето, който не е съвместим с нито една концепция за устойчиво развитие.

6.7 Размерът и обхватът на въздействието върху околната среда все още са неясни, особено по отношение на синята възобновяема енергия, морските минерални ресурси, аквакултурите и сините биотехнологии, а наличните данни са недостатъчни, за да дадат представа за сложните зависимости в океана и морските дълбини.

6.8 ЕИСК счита, че морското пространствено планиране (МПП) и интегрираното управление на крайбрежните зони (ИУКЗ), които Комисията насърчава като основен инструмент за управление на морските пространства и ресурси, трябва да бъдат съчетани с други инструменти на политиката (например стратегическа оценка на околната среда, определяне на защитените зони, интернализиране на разходите за опазване на околната среда), като се прилага управленски подход, основаващ се на екосистемите и на хармонично съвместно съществуване на различни интензивни и противопоставящи се помежду си употреби.

6.9 ЕИСК препоръчва на Комисията да проявява по-голяма бдителност по отношение на спазването на европейските норми в областта на околната среда, хигиената и качеството, особено при вноса на продукти от аквакултури от трети страни, за да се осигури защита на потребителите, както и да се предпазят предприятията в този сектор от евентуална нелоялна конкуренция.

7. Специфични бележки

7.1 ЕИСК констатира, че макар и да се изтъква значението на научните изследвания за утвърждаването на синия растеж, особено в развиващите се и нововъзникващите сектори, съобщението остава като цяло неясно и се ограничава най-вече до позоваване на бъдещата програма „Хоризонт 2020“.

7.2 Европа е в период на съкращения на публичните разходи, което означава, че трябва да се постигнат възможно най-големи резултати с ограничени ресурси. Вследствие на намаляването на публичното финансиране за научни изследвания, в съчетание с недостатъчния рисков капитал, има вероятност да бъде отслабена жизненоважната роля на МСП в морската икономика при разработването на нови продукти и технологии.

7.3 ЕИСК подчертава, че макар и да има стабилна база от знания и да е постигнала научноизследователски напредък в новите и традиционните форми на енергия и аквакултурите, Европа изостава по отношение на реалните иновации и комерсиализацията в нововъзникващи сектори, където европейските оператори за момента не могат да се конкурират с иновационния капацитет на международните оператори (както показва сравнението между броя на издадените патенти в областта на обезсоляването, опазването на бреговете ивици, отглеждането на водорасли и сините биотехнологии, с този в Азия и САЩ).

⁽⁹⁾ ОВ. L 164, 25.6.2008 г., стр. 19-40.

7.4 Затова ЕИСК препоръчва да се вземат спешни мерки за преодоляване на липсата на целенасочени научни изследвания и научноизследователски профил, което отчасти се дължи на широкия спектър от научноизследователски области и дейности, свързани с морските биотехнологии и другите нови сектори.

7.5 За преодоляване на пропуските в трансфера на знания и технологии във всички приоритетни области могат да помогнат следните дейности: обвързването на научните изследвания с индустрията и образованието, сътрудничеството между индустрията и университетите, подобреното управление на интелектуалната собственост, инвестирането в демонстрационни проекти с цел да се докаже търговската им осъществимост, както и осъществяването на големи публично-частни инициативи с цел да се създаде необходимата критична маса за синия растеж.

7.6 Бъдещето на синия растеж през 21-ви век е тясно свързано със способността на учените да се развиват и участват в интердисциплинарни програми, които интегрират умения и понятия от други научноизследователски области. Обучението на следващото поколение учени трябва да се съсредоточи върху прилагането на интердисциплинарни и холистични подходи за решаване на сложните технологични и конкурентни предизвикателства, характерни за изследванията на морските организми и морската околна среда.

7.7 ЕИСК счита, че трябва неотложно да се обърне внимание на разпокъсаността на морските данни, които са разпръснати

между стотици институции в Европа – обстоятелство, което затруднява достъпа до тях, тяхното използване и събиране – и насърчава Комисията да си сътрудничи с държавите членки, за да направи това знание достъпно и да установи какви допълнителни икономически и други ресурси са необходими за създаването на подходяща обща среда за обмен на информация, най-добри практики и потоци от данни, с цел да се даде тласък на научните изследвания и иновациите и да се подобри защитата на околната среда.

7.8 Новата цифрова карта на европейското морско дъно трябва да бъде оперативно съвместима, да се използва безпрепятствено, да подпомага научните изследвания, като предоставя данни за въздействието на човешките дейности, както и да прави океанографски прогнози, за да помага на държавите членки да развиват максимално потенциала на своите програми за наблюдение на моретата, вземане на проби и проучвания.

7.9 Защитата на морските граници на Европа и ефективното наблюдение на морските територии ⁽¹⁰⁾ е предизвикателство за държавите членки в усилията им за успешно реализиране на син растеж. Засилването на контрола на външните граници на Шенген и създаването на механизъм за обмен на информация ще дадат възможност на службите за граничен контрол на държавите членки да намалят загубата на човешки живот в морето и да водят борба с явления като нелегалната имиграция в ЕС и морското пиратство ⁽¹¹⁾.

Брюксел, 20 март 2013 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ ОВ С 44, 11.2.2011 г., стр. 173–177.

⁽¹¹⁾ ОВ С 76, 14.03.2013 г., стр. 15.